

BIBEL

EN TIDNING FRÅN SVENSKA BIBELSÄLLSKAPET • NR 1/2020

Sättaren på
bibeltryckeriet
blev troende

Paret Winqvists
livsgärning
i Eritrea

Presentation av
de internationella
projekten

Avgörande
insatser för barn
i Guatemala

INTE KÖRT I KINA

Trots restriktioner fortsätter bibeltryckningen i Kina

FOTO: ZHENGFAN JANG

Kina är det land i världen som har störst folkmängd, 1,4 miljarder. Cirka en miljon blir kristna varje år och de behöver biblar. / sid 5

Bai Yi är ett av många minoritetsspråk i Kina. / sid 8

Barn får barn-projektet i Guatemala gå framåt. / sid 16

”Att kunna läsa Bibeln har betytt mycket för min tro, och det har förändrat mitt liv. Jag är full av tacksamhet när jag tänker på mitt jobb på bibeltryckeriet. / sid 6

Apropå Guatemala-projektets handarbetssatsning

BILD: ANDERS PARSMO

Sofie Siverman ny medarbetare

Sofie är anställd som projekt-konsult på Bibelsällskapets kansli sedan årsskiftet. Tjänsten innebär dels att vara en extraresurs på kansliet inom ekonomi och information, dels att bistå bibelsällskapet i Ghana som driver ett alfabetiseringsprojekt. Eftersom projektet kvalificerar sig för Sidabidrag är Sofies samarbete med Svenska Missionsrådet viktigt. Åshild Solgaard som hade tjänsten före Sofie arbetar nu endast för det norska bibelsällskapet. Sofie var tidigare föreståndare för en Secondhand-butik, och innan dess arbetade hon med kommunikation och insamling på EFS.

”Damm på Din bibel är rost i Din själ. Vi behöver fördjupa vårt bibelläsande. Det är en klok rostskyddsbehandling.”

Åke Bonnier
Biskop i Skara stift och Bibelsällskapets ordförande som citerar känt uttryck och lägger till en egen reflektion.

Ny webbplats byggs nu för bibeln.se

Brukar du nätsurfa in och läsa Bibeln på bibeln.se har du en nyprogrammerad variant att se fram emot i sommar. Den gamla webbplatsen är skör och måste ersättas. Under våren testkörs nya bibeln.se, och sedan släcks den gamla versionen ned och den nya lanseras.

6

FEBRUARI FIRADES SAMERNAS NATIONALDAG. BIBELSÄLLSKAPET DELTOG I FIRANDET I JOKKMOKK.

Anders Göranson överlämnade den nordsamiska Biibbal 2019 till Bibelsällskapets beskyddare H M Konung Carl XVI Gustaf.

Swish – så kommer tidningen!

Även du som ger en bibelgåva via Swish i mobilen får tidningen Bibel som en givarbonus. Alla medlemmar och aktiva givare får tidningen för information och fördjupning.

Vi översätter och sprider Bibeln vidare

Å

rets första nummer av BIBEL handlar till stora delar om två av de förenade bibelsällskapens viktigaste uppgifter: bibelöversättning och bibelspridning.

Denna gång fokuserar vi på Kina i tidningen, men det händer också spännande saker i vårt eget land.

DEN 9–10 MARS äger en konferens kring bibelöversättning rum i Uppsala. Den handlar om den provöversättning som nu sker. Markusevangeliet, Filipperbrevet och Första Johannesbrevet ska kläs i ny språkdräkt. I vanliga fall är det bara tre primäröversättare och en redaktionskommitté som möts. Denna gång har inbjudan gått ut till allmänt intresserade som får en inblick i de olika vägval som görs. Ett exempel är tilltalet ”Älskade” som är vanligt i Första Johannesbrevet. Ordet ”Älskade” är kanske för intimt? Alternativet ”Kära” är å andra sidan lite för slitet som brevhälsning. Vad tycker du vore lämpligt?

ETT ANNAT VIKTIGT ARBETE sker kring vår populära webbplats *bibeln.se* vilken har tusentals besökare varje månad. Vi arbetar med en ny version som kommer att lanseras mot sommaren. Den konstrueras så att en studiebibel kommer att finnas ”vid våra fingertoppar”.

Genom United Bible Societies är vi med och stöttar bibelöversättning och bibelspridning i andra delar av världen. Tar vi Kina som exempel växer kyrkorna där med en miljon nya medlemmar varje år. Behovet av biblar är omätligt. I Bibeln finner människorna styrka att ta sig an livets utmaningar. Nu är exempelvis coronaviruset en av dessa. Jag vill omsluta Kinas folk i bön med en vers från Hesekiels bok, där Gud säger: *Jag skall leta efter de vilsegångna och hämta hem de bortsprungna, jag skall förbinda de skadade, hjälpa de sjuka och se till de starka och välmående. Jag skall valla dem på det rätta sättet.* (Hes 34:16)

Anders Göranson
Generalsekreterare

”Ordet ”Älskade” är kanske för intimt? Alternativet ”Kära” är å andra sidan lite för slitet som brevhälsning ...”

Anders Göranson
funderar kring bibelöversättning

BIBEL

SÄLLSKAPET

Svenska Bibelsällskapet arbetar för att Bibeln ska översättas, spridas och användas. Vi är en del av världens största bibelrörelse som heter United Bible Societies, UBS. Via UBS arbetar vi tillsammans med 149 andra bibelsällskap för att göra världens mest lästa bok ännu mer känd och tillgänglig.

Tidningen BIBEL ges ut av Svenska Bibelsällskapet

Ansvarig utgivare:
Anders Göranson
anders.goranson@bibeln.se

Redaktör/layoutare:
Lotta Ring
lotta.ring@bibeln.se

ISSN 2000-7752

Omslagsbild:
Song Cuiting och vänner i Kina, foto: Hans Sagrusten

Tryckeri:
Lenanders, Kalmar, 2020

Besöksadress:
Bangårdsgatan 4 A, Uppsala

Postadress:
Box 1235, 751 42 Uppsala

Telefon:
018-18 63 30

Mejl:
info@bibeln.se

Org nr 802000-3292

Webbplatser:
www.bibelsallskapet.se
www.bibelbutik.se
www.bibeln.se

Ge en gåva
Välkommen att ge en gåva till Bibelsällskapets arbete! Använd något av numren nedan.

Swish 123 900 62 63
Pg 90 06 26-3
Bg 900-6263

90 SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

Vid pressläggning: Angående virusutbrottet i Wuhan arbetar bibelkollegorna med att nå ut till kyrkorna i Kina och konsolidera ansträngningarna för att bäst tillgodose behoven.

BIBLAR TILL KINA

BIBELKAMPANJEN I KINA:

Bibelsällskapets insamling bidrar bland annat till bibeltryckning och bibelspridning i Kina. Med pengar till bibelpapper håller vi tryckpressarna på bibeltryckeriet i Nanjing i gång. Papper till en standardbibel på kinesiska kostar 10 kr. Hur många vill du trycka? Bg 900-6263 Swish 123 900 62 63

Under många år har kyrkorna i Kina haft en stark tillväxt. Ingen vet med säkerhet hur många kristna det finns i Kina, och beräkningarna sträcker sig från 40 till 100 miljoner. Men cirka 70 procent av de kristna bor på landsbygden, vilket också är den fattigaste delen av Kina. Behovet av billiga och gratis biblar är därför mycket stort.

BIBELTRYCKERIET I Nanjing i Kina kommer att få trycka 3–4 miljoner biblar för inhemskt bruk under 2020. Pengarna som samlas in genom gåvor från oss i Sverige kommer främst att gå till bibelpapper för tryckning av biblar. Papper till en standardbibel kostar bara 10 kronor. (Våra kinesiska bibelkollegor har även bett om hjälp med bidrag till storstilsbiblar för synsvaga. En sådan bibel kostar cirka 85 kronor.)

KULTURREVOLUTIONEN i Kina gjordes med avsikt att förändra samhället från grunden. 1966–1976 var Bibeln förbjuden i Kina och det var straffbart att äga en bibel. Men hur kom Bibeln tillbaka till Kina?

På vinden ovanför Bibelsällskapets gamla kontor i Beijing hade någon för länge sedan gömt en bibel. Kontoret stängdes och övergavs 1952. Flera år efter att landet hade lagt kulturrevolutionen bakom sig var det någon som kom att tänka på den där bibeln. Den blev hämtad från gömstället och fotograferad, varefter den utgjorde underlaget för en tryckfärdig kopia som användes i produktionen av miljontals biblar ända fram till 1989.

Detta illustrerar bibelundret som har ägt rum i Kina. Från att ha varit ett land där biblar måste gömmas, har Kina nu blivit det land där det trycks fler biblar än någon annanstans på jorden. Det är faktiskt möjligt att den bibel du har köpt här i Sverige också är tryckt i Kina.

EN UNG AUSTRALISK tryckeriarbetare, David Thorne, hade en nyckelroll i det som skedde.

– Jag började arbeta på en lokaltidning i Melbourne, men jag var alltid förvisad om att Gud hade en plan för mitt liv, berättar han.

År 1976 reste David till Asien.

– Jag for till Indien för att hjälpa ett kristet förlag i den norra delen av landet, och jag byggde en tryckpress åt dem.

David's kunskaper om tryckeriverksamhet och bokproduktion ledde till att han 1982 fick jobb av flera bibelsällskap i Asien och Australien.

Det sägs att det är viktigt att vara på rätt plats i rätt tid – och det var precis vad han var.

DAVID UPPLEVDE följderna av kulturrevolutionen då han var stationerad i Hong Kong.

– Jag märkte snart vilken verkan den hade haft. Myndigheterna ogillade böcker, både i bibliotek och i privata hem, och många böcker förstördes – bland dem även de flesta biblar som funnits i Kina.

Kulturrevolutionen var bibelsmugglingens tid, och många kreativa och uppfinningsrika försök utfördes.

– Några biblar skickades till och med med ballonger från Taiwans öar till det kinesiska fastlandet, berättar David.

På den tiden stöttade bibelsällskapen också radioprogram med läsning av bibeltexter som sändes in över Kina.

BIBELSÄLLSKAPEN, som hade märkt av en attitydförändring hos de kinesiska myndigheterna, bestämde sig för att byta strategi och försökte skapa en direkt relation till de kinesiska kristna.

United Bible Societies globala råd beslutade att avsluta radiosändningarna för att i stället försöka bygga upp ett lokalt samarbete. Rådet menade att detta skulle göra det möjligt att producera och distribuera biblar inifrån i stället för att operera från utlandet.

– I dag ser vi att detta var den rätta vägen att gå, men på den tiden hade vi ingen garanti för att planen skulle lyckas, och vi blev starkt kritiserade av andra mer offensiva kristna organisationer.

PARALLELLT MED beslutet att avsluta radiosändningarna skickades en hemlig inbjudan till Kinas kristna råd om ett samarbete för att underlätta den lokala produktionen av biblar. David minns hur komplicerade turerna var kring samarbetet.

David Thorne började som tryckeriarbetare på en lokaltidning i Australien. Så småningom blev han anställd av United Bible Societies och blev regionssekreterare för Asien tills han gick i pension 2012. David var med om att se biblar åter tryckas i Kina.

– Det var inte lätt att hitta rätt nivå. Det kristna rådet önskade bevara intrycket att kyrkan i Kina var inhemsk och opåverkad av aktivitet utifrån. Men de var glada över att få ekonomiskt stöd, berättar David.

– Det kristna rådet planerade att beställa en upplaga på 100 000 biblar, från Folkets befrielsearmés tryckeri.

Om bara bibelsällskapen ville bidra med papperet kunde tryckandet påbörjas inom kort.

– Folkets befrielsearmés tryckeri var en av endast tre offsetpressar i Kina som hade tillräcklig utrustning för att kunna trycka böcker av Bibelns storlek, berättar Thorne.

På 1970-talet hade det hållits i drift med att trycka ”Maos lilla röda”, men nu höll de utkik efter nya uppdrag.

Och 1981 blev det återigen tillåtet att trycka Bibeln i Kina.

I DAG ÄR DET EN trygghet för kinesiska kristna att ha biblar tryckta på Amity Printing Company i Nanjing. Distributionen av dessa är godkänd av myndigheterna, medan andra biblar, även om de är av samma översättning, antingen är olovligt tryckta eller insmugglade. När församlingar använder de sistnämnda kan det verka provocerande på myndigheterna.

I dag fruktar många att den kinesifiering som pågår även ska påverka förkunnelsen i mer politisk riktning. Kyrkan anpassar sig bäst den kan, men utan att kompromissa med trons innehåll. Att förutsätta att den kinesiska kyrkan skulle acceptera en bibel som inte är baserad på grundtexterna vore att undervärdera den.

// JOHN SANDEMAN, LOTTA RING

Från tryckeri till läsare ...

FOTO: DAG SMEMO

Li Wen (längst till höger), var del av Amity printing companys typsättargrupp som satte om Bibeln från äldre klassisk skrift i vertikal layout till det nutida förenklade teckensystemet med horisontell text.

Satt på rätt ställe

NANJING, KINA – Kinas enda godkända bibeltryckeri, Amity Printing Company, grundades för 33 år sedan. I slutet av 2019 producerade de sin 200-miljonte bibel. Då räknas biblar för både inhemsk och utländsk marknad. Men biblar är inte den enda skörd tryckeriet har fått de tre senaste årtiondena.

Många tryckerianställda har kommit till tro under sitt arbete då de dagligen varit involverade med Guds ord, som exempelvis grafikerna eller andra i produktionen.

LI WEN VAR bland de första som fick anställning på Amity när det precis hade grundats.

– Jag växte upp som ateist. Ingen i min familj eller någon av mina vänner var kristen på den tiden, säger Li Wen.

– Det var genom mitt arbete att sätta sidor med bibeltext som jag fick läsa bibelberättelserna för första gången.

HENNES JOBB som bibelsättare innebar att hon fick arbeta med en del anställda från United Bible Societies (UBS). Hon lade märke till att de alltid

var tålmodiga med henne, att de brydde sig och erbjöd sig att hjälpa till närhelst de fick chansen.

– När jag gjorde ett dåligt jobb eller ett misstag grälade de aldrig på mig eller gjorde mig ledsen. I stället gav de mig bekräftelse på att mitt arbete räknades som viktigt, medan de tålmodigt tog itu med de områden som behövde förbättras.

Hon iakttog hur annorlunda de UBS-anställda var i sitt arbete och i relationerna till andra; först senare insåg hon att de var kristna. Li Wen minns hur hon blev intresserad.

– Kina är världens största missionsland med 1,3 miljarder kineser som ännu inte känner Kristus. Kyrkan i Kina behöver vår hjälp att sprida de biblar som trycks här i Nanjing. Minst en miljon människor per år kommer till tro, de måste få läsa Bibeln! säger Kua Wee Seng, ledare för bibelarbetet i Kina.

– Det var de som berättade för mig att Bibeln är Guds ord. Jag blev nyfiken och ville läsa mer och veta mer.

Li Wen var ännu ovetande om fröet som långsamt hade slagit rot i hennes hjärta. Hon tvekade att ta språnget in i tron. Men under 1994 lärde Li Wen känna den dåvarande biträdande chefen för Amity som också var representant för UBS. Hon lärde även känna

FOTO: CLARE KENDALL

hans familj. Det var genom vänskapen med dem som Li Wen också kom att känna kallet till förändring.

– Till slut tog jag beslutet att följa Jesus, och jag bad av hela mitt hjärta och sade att jag tror på Jesus och att jag behöver honom i mitt liv, berättar Li Wen.

Så snart Li Wen hade sagt de orden kände hon som ett lyckorus som fyllde hennes hjärta.

– Jag tror att det var då evangeliefröet i mitt hjärta spirade. Att kunna läsa Bibeln har betytt mycket för min tro, och det har förändrat mitt liv.

DAGLIG BÖN och bibelläsning gav Li Wen modet att stå upp för sin tro. Detta var långt ifrån hur hon en gång hade varit – en som aldrig gjorde annat än att hålla låg profil och försöka behaga sin omgivning.

I början mötte hon motstånd från sina föräldrar när hon ville gå till kyrkan på

söndagarna och till bibelstudier på torsdagkvällarna.

Trots detta tror Li Wen att Gud gjorde det möjligt för henne att uppträda än mer vördnadsfullt mot sina föräldrar:

– Jag tror att Gud skänkte mig vishet, visheten att respektera mina

föräldrar. Några månader senare svängde föräldrarnas uppfattning, som genom ett mirakel, och de motsatte sig inte längre dotterns veckovisa kristna aktiviteter.

NÄR LI WEN ser tillbaka är hon tacksam till Gud för att han ledde henne till arbetet på bibeltryckeriet så att hon fick möjligheten att vara bibelsättare i över 20 år.

– Jag älskade mitt jobb som sättnare, även om mycket var svårt. Tillsammans med Gud klarade jag av alla hinder. Det står i Psaltaren 119:42: *”Ty jag litar på dina ord.”* Så är det!

Li Wen har lämnat Amity Printing Company sedan några år, men det är fortfarande värt att komma ihåg att hon

Li Wen lärde känna Gud under arbetet som sättnare på bibeltryckeriet i Nanjing. Hon har varit med och bidragit till att miljontals kristna i Kina kan läsa och förstå Bibeln.

var med och i praktisk handling fick sätta om bibeltexterna från vertikal till horisontell layout och föra över texterna till ett teckensnitt som har gjort det möjligt för miljoner kinesiska kristna i dagens Kina att förstå och läsa Bibeln.

DET ÄR INTE endast själva biblarna som kommer från bibeltryckeriet som är viktiga. Förhoppningen är att många ska få uppleva Guds kärlek genom den bibel de hjälper till att producera. En dag kanske de kan säga som Li Wen:

– Jag känner mig full av tacksamhet varje gång jag tänker på mitt jobb på bibeltryckeriet. Jag tror att det var Gud som ledde mig till det.

// PAMELA CHOO, L RING

Du kan stödja bibeltryckning och bibelspridning.

Bg 900-6263
Swish 123 900 62 63

90 SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

ETT SÄRSKILT UPPDRAG

I Yunnanprovinsen i Kina talas flera minoritetsspråk. Det officiella språket mandarin, eller Han-kinesiska, är lika obegripligt för en del kineser som det är för svenskar. För att de ska kunna ta till sig texterna är det viktigt att de får tillgång till Bibeln på sitt modersmål. För tillfället är Bibeln översatt till sex kinesiska minoritetsspråk. Bai Yi är ett av dem.

Bai Yi-översättare i Yunnan på väg till gudstjänst med nytryckta biblar i famnen.

SU LAI YOU HAR i över 20 år deltagit i översättningsarbetet av Gamla testamentet till språket Bai Yi. Yi-folket är en minoritetsgrupp som huvudsakligen finns i provinsen Yunnan i södra Kina.

– Jag är övertygad om att Gud har beskyddat mig från faror och gett mig en uppgift, säger pastor Su Lai You.
– Både jag själv och många av Yi-folket är utsatta för diskriminering, men det jag har upplevt under de här åren har övertygat mig om att Gud har hållit sin skyddande hand över mig så att jag kunnat fullborda översättningsarbetet, säger han.

SU LAI YOU BERÄTTAR om en gång då han var ute för att arbeta på fälten tillsammans med en vän. I närheten hade ägaren till en fruktträdgård satt upp strömförande ledningar för att hålla obehöriga borta.
– Vi visste inte om de här ledningarna. Min vän råkte trampa på en av dem

och fick en så kraftig elchock att han dog omedelbart. Jag förstod att det lika gärna kunde ha varit jag. Men Gud lät mig leva.

En annan gång var han tvungen att fara till regioncentret i distriktet.

– Utan någon som helst anledning nekade busschauffören mig att följa med, berättar Su Lai You.

Han blev både arg och frustrerad över att inte få komma med på resan.

Su Lai You har varit både översättare och teamledare i gruppen som arbetat med Gamla testamentet.

På leriga vägar och gropiga stigar kommer motorcyklar med leveranser av biblarna på minoritetsspråket Bai Yi. Det är festdag i bergsbyn.

90 SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

Bibelöversättningen som Su Lai You har slitit med får äntligen komma till sina rätta händer. Att få läsa Bibeln på sitt modersmål gör att texterna berör på djupare sätt.

FOTON: KATRI SAARELA

– Nästa dag fick jag höra att bussen hade råkat ut för en olycka, sex personer hade omkommit och många skadats.

BÅDA DESSA händelser inträffade innan Su Lai You blev kristen.

– När jag nu ser tillbaka tänker jag att Gud räddade mig eftersom han hade en plan för mitt liv.

Då han var 23 år kom några släktingar från en annan by på landet på besök. De hade med sig en bibel och började berätta om evangeliet.

– Min fru tog till sig budskapet och började gå på kristna husmöten. Hon uppmuntrade mig att följa med. Till en början var jag skeptisk, men till slut bestämde jag mig för att höra vad de hade att säga.

Under det första mötesbesöket blev Su Lai You särskilt berörd av lovsången.

– Melodierna och budskapet i sångerna rörde mig på djupet. Jag blev omvänd, och

snart kom också flera andra från bygden till tro, berättar han.

EFTERSOM SU LAI YOU kunde spela dragspel och hade bekantat sig så väl med sångerna, blev han snart ombedd att leda ett möte.

– Det var som om Herren drog mig till sig. Under den första tiden brukade vi turas om att samlas hemma hos varandra, men polisen knackade ofta på dörren. De trakasserade oss och försökte hindra oss från att träffas.

Situationen förändrades 1987. Då byggdes en kyrka i trakten och de troende var äntligen fria att samlas. Men det var inte all kristendom som accepterades.

I en by en dagsmarsch bort hade Su Lai You några släktingar, och han ville så gärna dela sin tro med dem.

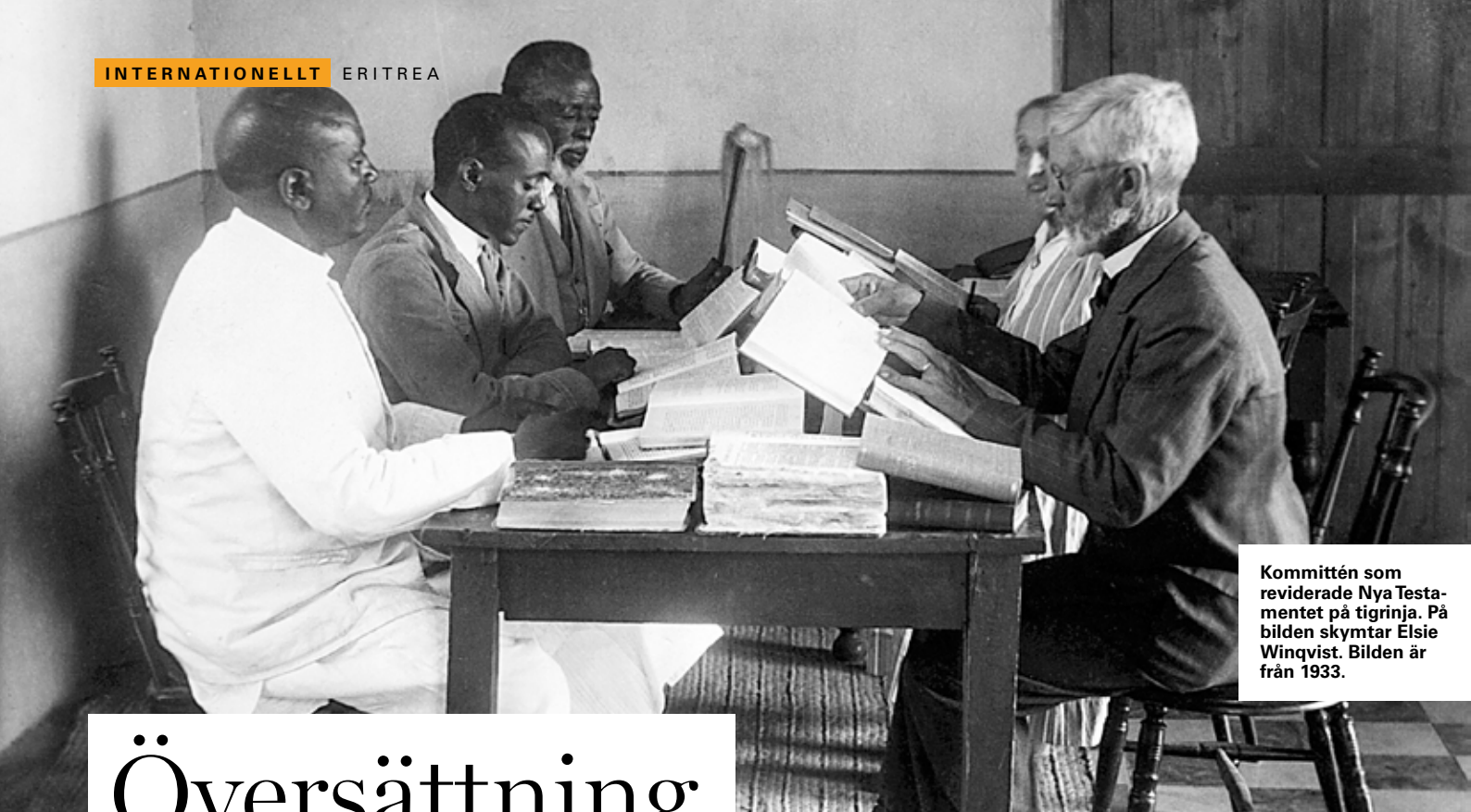
– Tillsammans med en grupp från församlingen gick vi till fots, men när vi var nästan framme kom polisen och arresterade oss, berättar han.

– Lyckligtvis blev vi släppta efter en vecka, efter att ha fått en varning.

MEN DEN HÄNDELSEN skrämde inte Su Lai You, utan inspirerade honom till att sprida evangeliet som bibelöversättare. Han engagerade sig i arbetet med att översätta Gamla testamentet till Bai Yi.

– Det är genom Bibeln vi kan känna Gud, därför är det så viktigt att vi kan läsa hans ord på vårt eget språk. Jag har blivit beskyddad från faror för att Gud skulle kunna ge mig det här uppdraget. Dessutom har bibelvänner från hela världen uppmuntrat och stöttat oss, säger Su Lai You.

// CYNTHIA OH, ANGELA TEO, L RING

Kommittén som reviderade Nya Testamentet på tigrinja. På bilden skymtar Elsie Winqvist. Bilden är från 1933.

FOTO: EFS BILDARKIV

Översättning som formar livsöden

Att översätta Bibeln till det språk som människor förstår har för översättare genom historien varit ett livsviktigt arbete. För de svenska EFS-missionärerna Elsie och Karl Winqvist, som kom till Afrikas horn runt förra sekelskiftet, var det bokstavligen ett arbete på liv och död.

MAKARNA WINQVIST inledde arbetet med att översätta Bibeln till språket tigrinja redan i slutet av 1800-talet. Men det dröjde ända till 1957 innan hela Bibeln fanns i tryck. Då hade många fler varit inblandade i översättningsarbetet och många hinder hade övervunnits.

Redan översättningsarbete i sig är en utmaning. Språk skil-

jer sig åt. Det finns språkforskare som menar att en texts mening lätt går förlorad när texten översätts till ett annat språk. Ändå har kristna i alla tider strävat efter att varje folk ska få tillgång till Bibeln på sitt eget språk.

Svårigheter är till för att övervinnas. När många personer hjälps åt går det till slut att komma nära andemeningen i grundtexten.

Teologen Lamin Sanneh är en av dem som sett optimistiskt på bibelöversättning. Enligt honom har kyrkan alltid översatt Bibeln till de språk som människor talat och förstått. Varje ny kultur och

varje nytt språk som nåtts av kristen mission har betraktats som en möjlig bärare av den kristna berättelsen.

Sanneh menar till och med att det språk och den kultur som Bibeln översätts till kommer att bidra till att den kristna tron förnyas. Varje ny översättning berikar kyrkan.

I DÅVARANDE Abessinien, i området för nuvarande Eritrea, fanns vid tiden för makarna Winqvists ankomst en föreställning om att den

6

DECEMBER 1909 DOG KARL WINQVIST. NT PÅ TIGRINJA VAR DÅ NYSS ÖVERSATT.

som blev kristen också måste byta kultur och språk och bli amhara. Anledningen var att Bibeln sedan länge funnits på just amharinja.

De första svenska EFS-missionärerna diskuterade språkfrågan livligt. Beslutet blev att Bibeln skulle översättas till fler språk. Det fanns en äldre översättning av evangelierna till tigrinja, men den behövde revideras.

ÖVERSÄTTNINGSARBETE

går i det dagliga att jämföra med vilket arbete som helst. Det krävs disciplin och struktur. Om flera personer är inblandade kan det också lätt bli konflikter.

Det finns belagt att Karl Winqvist och hans kollega Karl Nyström inte riktigt drog jämnt. Nyström talade tigrinja flytande. Det gjorde inte Winqvist, som däremot hade stora kunskaper i grekiska och hebreiska. Det kom att bli makarna Winqvist som på sikt fick ansvar för översättningsarbetet.

FRÅN BÖRJAN VAR Karl mer direkt involverad och ville inte ens ta ledigt för det obligatoriska sabbatsåret som inföll efter sju år i missionärstjänst. 1904 var det tänkt att familjen skulle resa hem till Sverige för att vila. Karl kunde inte tänka sig en hemresa förrän Nya testamentet var klart. Trots att han fick en lindrig hjärnblödning 1906 kunde han slutföra uppdraget men fick till slut en

större hjärnblödning och dog den 6 december 1909.

Elsie skrev senare följande ord: "Med sitt älskade tigrinja-testamente under huvudet lade vi honom i hans sista vilobädd."

PARETS levnadshistoria hade redan från början innehållit spännande

detaljer. Elsie var född i Ungern och familjen var judar. Pappan som skulle blivit rabbin hade dock mött en kristen missionär och i stället blivit ombud för Israelmissionen och så småningom anglikansk präst.

Elsie lärde sig redan som sexåring att läsa i sin fars stora bibel.

NÄR FAMILJEN bodde i Tyskland kom den unge Karl Winqvist på besök. Elsie och hennes syster mindes hans visit. De hade gett honom smeknamnet Vikingen.

Tre år senare skrev Karl till pappan att han ville komma på besök igen. Han sökte en hustru. På den tiden var det vanligt med så kallade "missionsbrudar".

DET VAR DOCK självklart att Elsie själv skulle bestämma. Hon tvekade dock. Hennes egen kallelse till missionär blev till slut vägledande. Att Karl kom i hennes väg kanske var Guds sätt att leda henne.

Efter första samtalet med Karl och gemensam bön bestämde de sig för att förlova sig. Tämigen snart därefter kom frågan om de ville åka som missionärer till Abessi-

nien. Föräldrarna var tveksamma, men Elsie kände kallelsen. Bröllop ordnades i all hast.

NÄR DE nygifta åkte ut som missionärer var det församlingstjänst och sjukvård som var deras egentliga uppgift, men bibelöversättningen kom att bli huvudangelägenheten.

Det resulterade alltså i att Karl bokstavligen fick ge sitt liv för att de tigrinjatalande skulle få tillgång till Nya testamentet på sitt språk.

Elsie Winqvist om sin make Karl
Eritreamissionär

SEDAN KARL avlidit åkte Elsie hem till Sverige. Hon skulle ha åkt tillbaka till

Eritrea efter tre år, men första världskriget kom emellan. Hon återvände många år senare för att vara med och trycka en reviderad upplaga av Nya testamentet.

Elsie var på intet sätt ensam i arbetet. Bairu Uqbit och Girma-Tsion Gebre var omistliga. Utöver dessa inbjöds präster, äldste och lärare till tvådagarskonferenser för att samtala om de föreslagna ordalydelserna.

Efter 67 års kamp blev Bibeln på tigrinja slutligen publicerad 1957. Översättningen används ännu.

Inte ens när hon blev utvisad från Eritrea gav hon upp. Åren 1937–1943 tillbringade Elsie i Italien och översatte då Gamla testamentet tillsammans med Embaje Habtezeghi.

1946 ÅTERVÄNDE Elsie, 83 år gammal, till Eritrea. Det skulle dock dröja ända till 1957 innan hela Bibeln fanns på tigrinja. Strax därefter avled Elsie Winqvist, 94 år gammal. Hon hade då både erhållit Illis quorum (medalj som utdelas av Sveriges regering för att belöna insatser för kulturella, vetenskapliga och andra allmännyttiga ändamål) och blivit intervjuad av Sven Jerring.

ATT BIBELN blir översatt till fler språk är ett uttryck för Guds önskan att nå oss människor. Elsie och Karl Winqvists liv är en illustration av hur viktigt det är. På olika sätt inbjuds vi att vara med i detta pågående arbete även i dag.

// ANDERS GÖRANZON

Läs gärna mer om missionsarbetet i Eritrea och andra pionjärinsatser i utgåvan Det stora uppdraget – EFS mission 1866–2016 utgiven av EFS läser, 2016

Etersom arbetet med bibelöversättningen till tigrinja påbörjades redan 1890 är det hög tid att göra en ny översättning. Språk- och bibelforskning har utvecklats. En sidlayout med rubriker och annat som är standard i dag är efterlängtat. Nya generationer behöver hjälp att hitta in i Bibeln.

FOTO: MAURICE HARVEY

Projekten under 2020

Välkommen att vara med och sprida Bibeln tillsammans med oss! Vi kämpar tillsammans för att alla som vill ska få ta del av Guds budskap. Med en penninggåva kan du vara med och stödja bibelarbetet i Sverige, men också internationellt. Här följer de internationella projekt vi lovat att ta ekonomiskt ansvar för i samverkan med United Bible Societies.

ARGENTINA: Inkluderande bibelmateriel för unga på spanska. Barn och unga med olika handikapp och diagnoser måste också få del av Guds ord. Argentinas bibelsällskap.

AZERBAJDZJAN: Bibelberättelser för småtingar. Småskrifter för små barn.

BAHRAIN: Bibelbaserad traumahealing för gästarbetare. Bibelsällskapet i Gulfen utbildar kyrkorna i traumahantering.

Lotta Ring är insamlingsansvarig på Bibelsällskapet. Undrar du något kring givande eller projekt är du välkommen att kontakta henne på 018-18 63 36.

BOLIVIA: Från Jesus hand – utdelning av barnbiblar. Bibelsällskapet gör skol- och kyrkobesök.

DET HELIGA LANDET: Stöd till arabiskisraeliska bibelsällskapet. Det finns tre bibelsällskap i regionen som turas om att få vårt stöd. Det arabiskisraeliska bibelsällskapet satsar mycket på kvinnor.

GHANA: Alfabetiseringsprojekt – språken esahie och

gurune. Bibelsällskapet hjälper människor att lära sig skriva på sina modersmål och läsa Bibeln.

GUATEMALA: Stöd till barn som får barn. Bibelsällskapet ger samtalsstöd och hjälper mineråriga flickor att omvandla sina liv och skapa en kärleksfull miljö för sina barn.

KINA: Bibeltryckning och bibelspridning i Kina. Vi bidrar med pengar till bibelpapper.

KIRGIZISTAN: Bibelhäften till kvinnor i en muslimsk kultur. Med försiktighet och fingertoppskänsla samlar bibelsällskapet kvinnorna med skrifter.

NICARAGUA: Hopp och leenden för barn med cancer. Bibelsällskapet är den enda organisation som släpps in på barnsjukhuset La Mascota i Managua och verkar jämsides med personalen för att stödja barnen och deras familjer genom kampen för hälsa.

RUMÄNIEN: Bibeläventyret – bibelundervisning i skolan. Vi ger stöd till utbildning av Bibeläventyrsinstruktörer och material för bibelundervisning i skolorna.

SYDAFRIKA: Skolbiblar till sjundeklassare. Biblar och läshjälp till skolelever då religionsämnet tagits ur kursplanen.

SYRIEN: Biblar till Syrien. Till julen satsar bibelsällskapet på bibelböcker för barn. Böckerna delas ut i kyrkor och vid olika evenemang. När det inte råder fred är insatser att ge barn inre frid desto viktigare.

ZAMBIA: Bibelöversättning till språket nyanja (NT). Nyanja är ett bantuspråk som även används officiellt för administrativa och utbildningsändamål numera. Bibelöversättningen är mycket efterlängtat.

ZIMBABWE: Bibelöversättning till språket chikunda (GT). Chikundafolket som lever längs Zambesifloden i norra Zimbabwe väntar ivrigt på sin första bibelöversättning.

PROJEKT I SVERIGE: Bibelöversättning till samiska och meänkieli, Bibeläventyret, Bibelläsning & bön, Bibel 2020, Församlingsservice, Bibelbutik och Bibeln i digitala format.

– Jag tackar dig som vill stödja bibelöversättningen till mitt språk chikunda. Jag är glad! Jag kommer att kunna läsa Bibeln fullt ut när GT äntligen kommer, och ingen behöver tolka då, säger Tendai Khatizai i Zimbabwe utanför sitt hus.

Tidigare tricksare.

Berätta Bibelns budskap med händiga trick

VILL DU FÅ FLER redskap att berätta Bibelns berättelser och budskap på ett pedagogiskt, intresseväckande och roligt sätt? Gillar du trolleritrick?

Välkommen till Sandvikengården i Värmland 18–20 maj, då den erfarne legenden Robert Hill från USA/Grekland lär oss cirka 20 av sina ”evangelietrolleritrick”. Undervisningen video-filmas, så att vi kan fortsätta öva hemma.

Sagt om kursen: ”Det är som julafton i två hela dygn”, ”Oerhört inspirerande och roligt, inte en död stund under

hela kursen”, ”Robert är en illusionist av världsklass som gav oss många goda verktyg för undervisningen där hemma.”

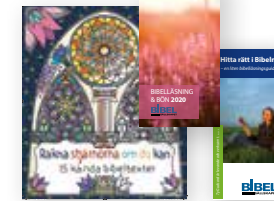
Dessutom är Sandvikengården en fin kursgård som du lätt tar dig till via tåg till Edane. Välkommen, hälsar Andreas Hultsten, nationell ledare för Bibeläventyret!

Anmälan och mer info: bibelsallskapet.se

Tid: 8–10 juni, Sandvikengården
Pris: 3 200 kr inklusive material (licensierad bibeläventyrare betalar 2 900 kr)

Materialtips

BESTÄLL gratismaterial via Bibelbutiken.se under Övrigt/Församlingsarbete, exempelvis nya Hitta rätt i Bibeln. Art nr 2317.

VI LÄSER hela Bibeln! Affischer med läsplan och rutor för varje bibelbok där man kan markera att man läst eller jobbat med texten. En affisch för GT och en för NT. Skickas i papprör. 70x100 cm. Introduktionspris för båda, 99 kr. Art nr 2081. Gå in på bibelbutiken.se och sök på ”församlingsarbete”, eller välkommen att ringa 018-18 63 39.

En trogen bibelbrukare

WANG Chongci, 91 år, har varit med om livet före, under och efter revolutionen i Kina. Som kristen har hon och hennes familj varit utsatta för represalier, fängelsestraff, utfrysning och svartlistning. Med stressen det innebar kom hälsoproblem. Hela tiden vände sig Wang till Bibeln för att orka hårdta ut. Trots alla påfrestningar är hon i dag än mer försäkrad om Guds nåd och kärlek.

Efter morgonandakten slår 91-åriga madam Wang Chongci på sin mobiltelefon för att bläddra bland kristna artiklar på WeChat, en av Kinas mest populära appar för sociala nätverk.

Jag önskar information eller material

- ☐ Jag vill bli stödmedlem i Bibelsällskapet för
- ☐ 200:- per år, eller ☐ 1 500:-, livslångt medlemskap
- ☐ Bibelläsning & Bön 2020
- ☐ Jag vill få tidningen Bibel 4 ggr/år
- ☐ Jag vill bli fast givare varje månad via autogiro
- ☐ Jag beställer folder om Bibeläventyret, antal: _____
- ☐ Jag önskar beställningsblad för gåvogram för högtid/minne
- ☐ Jag önskar information kring att skriva testamente
- ☐ Jag beställer bibelaffischer med rutor, GT+NT, antal: _____
- ☐ Jag beställer bibeltexthäftet Räkna stjärnorna, antal: _____

Klipp ut och sänd talongen till:
Bibelsällskapet, Box 1235
751 42 Uppsala

Namn _____

Adress _____

Postnr. _____ Ort _____

Tel _____ Mob _____

Mejl _____

Här kan du beställa information och material från Bibelbutiken.se

- 1 Karl XII:s Bibel**
Gamla och Nya testamentets kanoniska böcker i överrensstämelse med Karl XII:s kyrkobibel.
Pris: 299 kr
Best nr: 2531

- 2 Folkbibeln slimline**
Klassisk röd hård pärm i översättning av Folkbibeln 2015. Fotnoter och parallellhänvisningar.
Pris: 199 kr
Best nr: 2519

- 3 Bibel 2000**
Tryckt på tunt, men läsvänligt bibelpapper. En nätt, behändig och ren textutgåva. 22x14,5x2,6 cm
Pris: 239 kr
Best nr: 2500

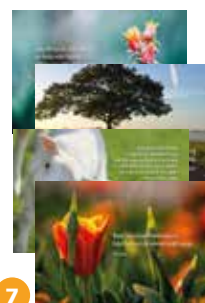
- 4 Kyrkvårdens bönbok**
Sven Hillert
150 böner
En fin följeslagare i såväl gudstjänst som vardag.
Pris: 159 kr
Best nr: 2521

- 5 Möte med Matteus**
Linda Alexandersson
Vad kan Jesus göra och vad kan vi göra i hans namn?
Pris: 229 kr
Best nr: 2520

- 6 Lita på att det ljusnar**
Tomas Sjödin
71 krönikor
Hoppet om att vi omges av goda krafter och tankar.
Pris: 229 kr
Best nr: 2516

- 7 Vykortspaket bibelord Psaltaren**
12 stycken, 3 av varje motiv. Ps 9:2-3, Ps 18:37, Ps 23:1-4, Ps 62:6. Bibel 2000
Pris: 60 kr
Best nr: 2447

- 8 Upptäckartärningar**
Upptäckartärningar är ett material som skapar grunden för ett bibelstudium – med hjälp av två tärningar!
Pris: 159 kr
Best nr: 1877

- 9 Den supercoola berättelsen om Jesus**
Med några korta texter på rim får du lära känna Jesus. Utmärkt utdelningshäfte för barngrupper! 14x15 cm
Pris: 20 kr. Best nr: 2513

Välkommen till årets bokrea – mängder av böcker till fantastiska priser! Rean startar 25 februari.

BIBEL
BUTIKEN

Ja tack, jag beställer följande:

1 ____ Karl XII:s Bibel	7 ____ Vykortspaket Psaltaren 12 st
2 ____ Folkbibeln slimline	8 ____ Upptäckartärningar
3 ____ Bibel 2000	9 ____ Den supercoola berättelsen om Jesus
4 ____ Kyrkvårdens bönbok	
5 ____ Möte med Matteus	
6 ____ Lita på att det ljusnar	

Jag vill bidra till bibelarbetet med en gåva

- ☐ 50 kronor ☐ Valfritt belopp _____

Klipp ut och sänd talongen till:
Bibelsällskapet, Box 1235
751 42 Uppsala

Namn _____

Adress _____

Postnr. _____ Ort _____

Tel _____ Mob _____

Mejl _____

Fraktkostnad och expeditonsavgift 60 kr tillkommer. Reservation för slutförsäljning. Talongen giltig till 2019-05-31
Du kan även beställa på www.bibelbutiken.se eller ring 018-18 63 30

Olika sätt att ge en gåva till Bibelsällskapets arbete.

BG 900-62 63
PG 90 06 26-3

KOLLEKT
Kontakta Lotta Ring för info om ändamål.

AUTOGIRO
Bästa formen för givande. Beställ talong för avtal på 018-18 63 30 eller info@bibeln.se

TESTAMENTE
Beställ folder med tips och råd.

SWISH
123 900 62 63

ONLINE
Skänk en gåva via bibelbutiken.se

FOTO: ANDREAS HULTSTEN

På vandring nedför Saligprisningarnas berg med utsikt över Gennesalets sjö. Följ med på nästa resa 2021 till det heliga landet!

Res till det heliga landet, en gång till!

I **MARS 2021** arrangerar Bibelsällskapet ännu en resa till det heliga landet. Vi rekommenderar resan starkt för dig som kan ha besökt landet tidigare då vi hoppar över allt som anses "obligatoriskt" för förstagångsbesökaren. Nu besöker vi andra spännande bibliska platser. Högpunkter på resan blir Västbanken, ruinstaden Gamla med sina natursköna omgivningar i Golanhöjderna, en dags vandring längs Jesus vandringsstråk nära Gennesalets sjö, klättring upp till flera av grottorna som Döda havsrullarna hittades i samt tunneln längs västra tempelmuren i Jerusalem. Natur-

ligtvis möter vi intressanta personer och bibelkollegor på de lokala bibelsällskapen.

VI VILL LÅTA resenärerna uppleva mer av naturen och åker därför i mars när det blommar och är grönt. Vi undviker då de stora turistströmmarna som kommer senare. Vår erfarna reseledare Urban Lennartsson assisteras av Andreas Hultsten från Bibeläventyret. Alla som vill är välkomna, men notera programinriktningen.

På bibelsallskapet.se finns mer information om datum, pris med mera.

Det går också att mejla: urban.lennartsson@bibeln.se

Det här är Svenska Bibelsällskapet: Svenska Bibelsällskapets uppdrag är att göra Bibeln översatt, känd, tillgänglig och använd i Sverige och i andra länder. Visionen är att ständigt öppna nya möjligheter till möten mellan människor och Bibeln. Att översätta och sprida Bibeln och hjälpa människor i olika livssituationer och sammanhang att ta del av Bibelns texter ingår därför i målsättningen för arbetet. Vi är en ekumenisk ideell förening som leds av en styrelse och ett huvudmannaråd. Huvudmannarådet består av representanter för kyrkor och samfund i

Sverige, Svenska Akademien, Vitterhetsakademien och Ekumeniska rådet i Finland.

Svenska Bibelsällskapet är en del av en världsvid gemenskap av 148 självständiga, nationella bibelsällskap förenade i United Bible Societies (UBS). Via UBS stödjer vi med hjälp av våra givare en rad internationella projekt som kretsar kring bibelöversättning, bibelspridning, mission och humanitära insatser. Vi drivs med hjälp av gåvor och har 90-konto.

90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

Kalendar

2–4 mars

Bibeläventyrets instruktörskurs i NT. Hjortsbergagården, Alvesta.

9–10 mars

Provöversättningskonferens i Uppsala. Syftet är att skapa engagemang för bibelforskningens och bibeltolkningens betydelse i all översättning, liksom för det svenska språkets roll för förmedling av både form och innehåll. För program se: fjellstedtska.se/teologi-och-bibel/nytt-nya-testamente-42761130. Efteranmälan kan göras till mikael.winninge@bibeln.se.

16–18 mars

Kurs i levande bibelberättande kring Jerusalem på Bibelns värld, Ängelholm. Ledare Urban Lennartsson.

30 mars – 2 april

Bibeläventyrets instruktörskurs i GT. Piperska, Lundsbrunn.

30–31 mars

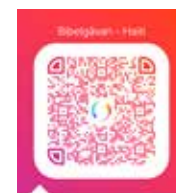
Konferens om översättning av Gamla testamentet till lulesamiska i Gällivare. För information om deltagande, kontakta mikael.winninge@bibeln.se. Den 30 mars kl 19–21 äger en öppen samling rum i församlingshemmet i Gällivare med information, läsning av lulesamisk bibeltext, lulesamiska psalmer och sånger och samtal.

25–26 april

Ekumenisk bibelhelg, Falkenberg. Anders Göranzon medverkar.

18–20 maj

Kurs om "Evangelietrolleritrick", Sandvikengården, Edane.

BIBEL
SÄLLSKAPET

Yamileth Ordoñez och hennes son Luis är inskrivna i bibelprojektet "När barn får barn" i Guatemala. Stödet Yamileth har fått har varit avgörande för henne. Hon är tryggare som förälder och gladare.

De unga mammorna

Ett av våra internationella projekt glöder av konkret medkänsla och omtanke. Det är Guatemalaprojektet "När barn får barn". Det handlar om minderåriga flickor som blir gravida. De behöver hjälp att klara av sin situation. Många av dessa barnmödrar lever under extremt utsatta förhållanden.

DET ÄR TREDJE ÅRET vi går in och stödjer barnprojektet i Guatemala. Under vintern har vi tagit emot stickade, virkade och sydda babyplagg och leksaker inom satsningen *Vill du ge av dina händers verk?* Det är flera som velat ge av sin tid och fingerfärdighet till "bibelbebisarna" i Guatemala. Allting vi fått in andas värme och omtanke, och det är något dessa flickor verkligen behöver. Plaggen märks med givarens eller sygruppens namn innan de skickas till Guatemala. Nu packar vi för en ny sändning.

Till jul kunde bibelkollegorna i Guatemala göra fina paket av det som hann skeppas iväg i tid, och vi har fått många tacksamma hälsningar i retur. Det vi sänder över ingår också i startpaketet som behövs när man ska ta hand om ett litet barn. Flickorna får även var sin bibel.

BIBELSÄLLSKAPET HÅLLER träffar där flickorna får samtalsstöd och vägledning. De får också bibelundervisning som hjäl-

per dem att tackla sin situation. Många känner sig misslyckade och värdelösa. De behöver upprättelse och styrka att ta hand om både sig själva och sitt barn.

Många behöver hjälp med att knyta an till sina barn och hitta ett sätt att vara förälder, fast de fortfarande är barn själva. För flera av de unga mödrarna innebär den här bibelhjälpen också att de klarar att bryta generationers onda cirklar av våld.

NÄR YAMILETH FÖDDES var hennes mor 16 år gammal. Nu är Yamileth själv ung mamma till lille Luis. Yamileth har även fyra yngre bröder som hon hjälper till att ta hand om. Området där hon och hennes familj bor är fattigt och präglad av närvaron av kriminella gäng och skottlossning. Hon berättar om sitt liv:

"MIN FAR VAR MED om en svår olycka med lastbilen han brukade köra. Fyra månader senare dog han. Under tiden han låg skadad förändrades allt. Jag blev tvungen

att stanna hemma från skolan för att ta hand om mina syskon medan min mor jobbade. Under den här tiden blev jag gravid. Min pojkvän jobbade på en bondgård, och när jag berättade för honom hur det låg till sade han att han skulle ta hand om mig och vårt kommande barn.

Jag flyttade inte till honom då, jag var ju tvungen att ta hand om min skadade far, men snart fick jag veta att min kille hade en annan flickvän. Det gjorde att jag stannade hos min familj. Här lever jag nu med Luis och hjälper min mamma med mina småsyskon och lagar mat varje dag.

Genom bibelsällskapet har jag lärt mig att Gud tar hand om mitt liv. Jag vet att Gud är med mig och det får mig att känna att allt kommer att bli bra för mig och mitt barn."

// LOTTA RING

